

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

YÜRÜTMENİN DURDURULMASINI

STEYEN (DAVACILAR): 1- TMMOB KMYA MÜHENDİSLER ODASI

VEKİL : AV. MAHMUT FEVZ ÖZLÜER ve diğeri

Üsküp Caddesi Çevre Sokak Tekdal Apartmanı 6-B No:12 Çankaya/ANKARA

2- EKOLOJİ KOLEKTİF DERNE

VEKİL : AV. CÖMERT UYGAR ERDEM ve diğeri

Üsküp Caddesi Çevre Sokak Tekdal Apartmanı 6-B No:12Çankaya/ANKARA

3- EGEÇEP DERNE

VEKİLLER :AV. ARFAL CANGI ve diğeri

858 Sok. No:9/705Paykoçhanı K:7/705 Konak/ ZMR

4- TMMOB ÇEVRE MÜHENDİSLER ODASI

VEKİL :AV. EMRE BATURAY ALTINOK

Uur Mumcunun Sokak 54/8

Gaziosmanpaşa-Çankaya/ANKARA

5- TMMOB ZRAAT MÜHENDİSLER ODASI

VEKİL :AV. ZÜHAL SİRKEÇ OĞLU DÖNMEZ

Bestekar Sk. No: 49/5 K.Dere-Çankaya/ANKARA

KARŞI TARAF (DAVALI): ÇEVRE VE DEĞİRCİLİK BAKANLIĞI ANKARA

VEKİL _____ : Hukuk Müaviri Doç. Dr. BAYRAM KESKİN

(Aynı Yerde)

DAVALI YANINDA DAVAYA

KATILAN _____ : HDRO-GEN Enerji tihalat ihracat ve Ticaret A.Ş.

VEKİL _____ : AV. SEDAT AKSAKALLI

Atatürk Blv. No:211/26 K:11 Kavaklıdere/ANKARA

STEMİN ÖZETİ : Davacı dernek ve meslek örgütlerinin; Manisa ili Soma ilçesi Yırca Köyü yakınlarında gerçekleştirilmesi planlanan "Soma Kolin Termik Santrali (Kül Depolama Sahası, Kömür Depolama Sahası, Kireç Ocağı, Kömür Ocakları, Hazır Beton Santrali, Kıрма Eleme Yakma Tesisi; 3 x 150 MWe/1.198,4MWt Projesi" hakkında verilen 17.03.2014 tarih, 3402 sayılı "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararının; proje bütünlüğü içerisinde tek bir Ç.E.D. sürecine konu edilmesi gerekirken, yönetmeliğe aykırı olarak birden fazla Ç.E.D. süreci işletildiği; maden arama faaliyetinin sürecin dışında tutulduğu, kümülatif etki değerlendirilmesinin yapılmadığı, proje alanında bulunan zeytinlik alanlardan oluşan tarımsal alanların tarımdışı kullanılmasına izin verilmediği, yargı kararı ile bu alanda proje konusu

T.C.

MANİSA

1. DARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2014/1079

tesisın kurulmasına olanak bulunmadığının tespit edildiği; kül depolama alanının sınıflandırılmasının dayanağı raporun resmi işlemlerde kullanılmayacağı ileri sürülerek iptali istemiyle açılan davada, yürütmenin durdurulması istemidir.

ÇEVRE VE EKİMLER BAKANLIĞI

SAVUNMASININ ÖZETİ : Davacıların davada taraf olma ehliyetlerinin bulunmadığı, davanın süresi içinde açılmadığı, dava konusu Ç.E.D. Olumlu kararının niteliği ve hukuksal sonuçları da gözönünde bulundurularak, Ç.E.D. Raporu ve hazırlık sürecinin yasa ve yönetmelikteki yöntem kurallarına uygun olarak hazırlandığı ve iletildiği, Ç.E.D. Raporu ve eklerinde yer alan tüm hususlara uyulacağına ilişkin taahhüdün yatırımcı şirketten alındığı, proje sahasındaki tarım arazileri için inşaatı başlanılmadan önce yetkili kurumdan mevzuatına uygun olarak izin alınacağı, süreçte halkın katılımı toplantısı yapıldığı, proje sahasındaki zeytinlik alanlara ilişkin olarak Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü yetkililerinin halkın katılımı toplantısında bulunduğu, projenin uygulanması aşamasında ilgili yerlerden izin alınacağı, projenin hazırlık, yapım ve iletilmesi sürecine ilişkin çevresel etkileri ile bu etkilerin gerektirdiği önlemlerin raporda değerlendirildiği, dava konusu işlemlerde yasal ve hukuksal aykırılık bulunmadığı, davanın reddi gerektiği yolundadır.

DAVALI YANINDA DAVAYA KATILAN

HİRO-GEN Enerji İthalat İhracat ve Ticaret A.Ş.

SAVUNMASININ ÖZETİ : Davanın süresi içinde açılmadığı, entegre projede yer alan her bir proje için Ç.E.D. yapılmasının gerekmediği, projenin kendi içinde bir bütünlük oluşturduğu, Ç.E.D. sürecinin 2008 yılı yönetmeliği uyarınca iletildiği, rödevans sözleşmesi ile iletilecek olan kömür ocaklarının 1997 yılından önce yatırım programına alınmış olması nedeniyle yönetmelik kapsamında olmadığı, davacıların taahhütlerinin hukuksal statülerine ilişkin iddialarının Ç.E.D. aşamasında değerlendirilemeyeceği, proje sahasında bulunan zeytinliklere yönelik olarak raporda değerlendirilmeye yer verildiği, alanın zeytinlik sahası olarak değerlendirilmesi olanağı bulunmadığı, proje kapsamındaki kül depolama sahasına ilişkin incelemelerin mevzuata uygun olduğu, Ç.E.D. Değerlendirme süreci ile nihai raporun yasa ve yönetmelik kuralları ile faaliyetin etkilerine uygun olarak hazırlandığı, yasal ve hukuksal dayanağı bulunmayan davanın reddi gerektiği yolundadır.

TÜRK MİLLET ADINA

Karar veren Manisa 1. Daire Mahkemesi'nce, dava dosyasında yer alan bilgi ve belgeler incelenerek gereği görüldü:

Davalı Bakanlığının davacıların taraf olma ehliyetlerinin bulunmadığı yolundaki itirazları; davacı kamu kurumu niteliğindeki meslek örgütleri ile davacı derneğin faaliyet konuları, dava konusu işlemin konusu yatırımın gerçekleştirilmesi çevrenin özellikleri, çevresel etkileri ile dava konusu işlemin hukuksal etki ve sonuçları gözönünde bulundurulduğunda,

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

davacıların önümüzdeki davada taraf olma ehliyetlerinin bulundu u sonucuna varılmı tır.

Mahkememizce, davalı Bakanlı ın ve yanında davaya katılan irketin davanın süresi içinde açılmadı ı yolunda itirazı öncelikle incelenmi tir.

Anayasamızın "temel hak ve hürriyetlerin korunması" ba lıklı 40. maddesinde, "Anayasa ile tanınmı hak ve hürriyetleri ihlal edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden ba vurma imkanının sa lanmasını isteme hakkına sahiptir.

Devlet, i lemlerinde, ilgili ki ilerin hangi kanun yolları ve mercilere ba vuraca ını ve sürelerini belirtmek zorundadır..." kuralına yer verilmi tir.

2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun "dava açma süreleri" ba lıklı 7. Maddesinde, "Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danı tayda ve idare mahkemelerinde altmı ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.

2. Bu süreler;

a) dari uyu mazlıklarda; yazılı bildirim yapıldı ı, ...tarihi izleyen günden ba lar....

3. Adresleri belli olmayanlara özel kanunlarındaki hükümlere göre ilan yoluyla bildirim yapılan hallerde, özel kanununda aksine bir hüküm bulunmadıkça süre, son ilan tarihini izleyen günden itibaren onbe gün sonra i lemeye ba lar...", aynı Yasa'nın dava tarihinde yürürlükte olan ve 6545 sayılı Yasa'nın 18. maddesi ile eklenen "ivedi yargılama usulü" ba lıklı 20/A maddesinde ise; "Çevre Kanunu uyarınca, idari yaptırım kararları hariç çevresel etki de erlendirmesi sonucu alınan kararlar" ivedi yargılama usulünün uygulanaca ı uyu mazlıklar arasında sayılmı ve maddenin 2. Bendinin (a) fıkrasında, "Dava açma süresi otuz gündür" kuralına yer verilmi tir.

Bu kapsamda, dava konusu i lemin dayana ı olan 17.07.2008 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlü e giren Çevresel Etki De erlendirmesi Yönetmeli 'nin "çevresel etki de erlendirmesi olumlu veya çevresel etki de erlendirmesi olumsuz kararı" ba lıklı 14. maddesinde, "Bakanlık, Komisyonun rapor hakkındaki çalı maları ve halkın görüşlerini dikkate alarak be i günü içinde proje için "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" ya da "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumsuz" kararı verir, bu kararı proje sahibine ve ilgili kurum ve kurulu lara yazılı olarak bildirir. Valilik, alınan kararın içeri ini, karara esas gerekçeleri ile artlarını ve halkın görüş ve önerilerinin Nihai Çevresel Etki De erlendirmesi Raporuna yansıtıldı ını uygun araçlarla halka duyurur" kuralına yer verilmi , yönetmelikte duyuru için uygun araçlar anılan maddede gösterilmemi olmakla birlikte, aynı yönetmeli in 9. maddesinde halkın katılımı toplantısının ilgili firma tarafından "toplantı tarihini, saatini, yerini ve konusunu belirten bir ilanı ulusal düzeyde yayımlanan bir gazete ile o yörede yayımlanan yerel bir gazetede toplantı tarihinden en az on gün önce yayımlatılması"; 11. maddesinde de erlendirme sürecinin ba ladı ının ve raporun halkın görüşüne açıldı ının "Bakanlık ve Valilik tarafından anons, askıda ilan, internet gibi uygun araçlarla halka duyurulması" yöntemleri öngörölmü tür.

Yukarıda anılan yasa ve yönetmelik kuralları birlikte de erlendirildi inde, "Çevresel

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

Etki De erlendirmesi Olumlu" kararlarının iptali için açılacak davalarda dava açma süresi 30 gün olarak belirlenmi , dava açma süresinin ba laması yönünden i lemin ilgili kurum ve kurulu lara yazılı olarak tebli edilece i, halka uygun araçlarla duyurulaca ı öngörölmü tür. Özellikle duyurunun öngöröldü ü yönetmelik maddesinde hangi yöntemle yapılaca ı yolunda bir kurala yer verilmemi olmakla birlikte; yukarıda anılan Anayasa kuralı ile birlikte de erlendirildi inde, halka yapılacak duyurunun i lemin içeri i, konusu, i leme yönelik idari ve yargısal ba vuru yolları ve süresini açıkça göstermesi; giderek halkın ö renmesini sa layacak biçimde yönetmeli in di er maddelerin de gösterilen anons, askıda ilan, internet gibi yöntemlerle duyurunun yapılması gerekecektir. Aksi durumda, salt bir kurumun ilan panosunda asılması yada sürecin tamamlandı ı, alınan kararın kesin bir i lemin tesisi niteli inde oldu u, ba vuru yolları ve süresinin gösterilmedi i bildirim yada ilanlarla yapılan duyurunun da ilgililerin ve halkın i lemden haberdar oldu u ve dava açma süresinin ba langıcına temel alınaca ının kabulüne olanak bulunmamaktadır..

Bu çerçevede; Mahkememizin davanın süresi içinde açılıp açılmadı ı yolunda yaptı ı inceleme sonucunda, 24.11.2014 ve dava açma süresinin incelenmesine yönelik olarak hukuksal sonuçları da gösterilerek yapılan 31.12.2014 tarihli ara kararlarına davacıardan ve davalı idareden alınan yanıtlar ve eki bilgi ve belgeler incelendi inde; davalı idarece dava konusu "Ç.E.D. Olumlu Kararının" dayana ı Yönetmeli in 14/2 maddesi uyarınca halka duyurulmasına yönelik olarak Ç.E.D. sürecinde "halkın katılımı toplantısına" ili kin ça rı metni ve bunun ilanı ve duyurulmasına ili kin tutanak, gazete ilanlarının gönderildi i, dava konusu kararın " ilgili kurum ve kurulu lara yazılı olarak tebli ine, kararın içeri inin gerekçelerinin, artlarının, halkın görü ve önerilerinin "Nihai Ç.E.D. Raporuna" yansıtıldı ının halka duyurulmasında ili kin i ve i lemlerle, duyuruya ili kin tutanakların" istenilmesine kar ın; davalı idarece yalnızca Bakanlı ın kararın duyurulmasının istenmesine yönelik olarak 17.03.2014 tarihli ekinde da ıtım listesinin de yer aldı ı yazının, anılan yazı ilgi tutularak da ıtım listesine de yer verilen ve yalnızca "14.04.2014 - 28.04.2014" tarihleri arasında 10 i günü süreyle l Çevre ve ehircilik l Müdürlü ü'nde halkın görü üne açıldı ına ili kin Valili in 03.04.2014 tarihli iç yazı masının dava dosyasına sunuldu u, kararın ilgili kurumlara tebli ine, ilgili oldu u projeye ili kin kararın etki ve sonuçları ile ilgililerin itiraz, dava yolu ve ba vuru sürelerinin de gösterilerek halka duyuruldu u yolunda herhangi bir ilan metni, ilan tutana ı v.s. gönderilmedi i, önümüzdeki davanın ise dava konusu Ç.E.D. Olumlu Kararının konusu proje alanında projenin gerçekte tirilmesi için yapılan "acele kamula tırma" sonrasında yatırımcı irketin 07.11.2014 tarihinde a aç kesimi yaptı ı yolunda kamuoyuna yansıyan haberler üzerine gerçekte en ö renme sonrası 20.11.2014 tarihinde açıldı ı görölmektedir.

Bu durumda, dava konusu i lemin yöntemine uygun olarak ilgililerin ö renmesini sa layacak içerik ve araçlarla halka duyurulmamı olması kar ısında, davacıların ö renme üzerine 30 günlük süre içinde açtı ı davanın süresi içinde açıldı ının kabulü ile uyu mazlı ın esasının incelenmesi gerekmektedir.

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "yürütmenin durdurulması" başlıklı 27. maddesinde, "...idari mahkemeler, idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilirler...", aynı Yasa'nın 6545 sayılı Yasa'nın 18. maddesi ile eklenen "ivedi yargılama usulü" başlıklı 20/A maddesinin 2. bendinin (e) alt bendinde, "Yürütmenin durdurulması talebine ilişkin olarak verilecek kararlara itiraz edilemez" kuralına yer verilmiştir.

Dava, Manisa İli Soma İlçesi Yırca Köyü yakınlarında gerçekleştirilmesi planlanan "Soma Kolin Termik Santrali (Kül Depolama Sahası, Kömür Depolama Sahası, Kireç Ocağı, Kömür Ocakları, Hazır Beton Santrali, Kıırma Eleme Yakma Tesisi; 3 x 150 MWe/1.198,4MWt Projesi" hakkında verilen 17.03.2014 tarih, 3402 sayılı "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararının iptali istemiyle açılmıştır.

Anayasa'nın 56. maddesinde, "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşamaya hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir" kuralına yer verilmiştir.

Yukarıda anılan gerek devlet gerekse yurtdışına verilen anayasal ödevin bir gereği olarak bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamak amacıyla çıkarılan 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Çevrenin Korunması" başlıklı 9. maddesinde, "Çevrenin korunması amacıyla;

a) Doğal çevreyi oluşturan biyolojik çeşitlilik ile bu çeşitliliği barındıran ekosistemin korunması esastır. Biyolojik çeşitliliği koruma ve kullanım esasları, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve ilgili diğer kuruluşların görüşleri alınarak belirlenir.

...

c) Ulusal mevzuat ve taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınarak koruma statüsü kazandırılmış alanlar ve ekolojik değeri olan hassas alanların her tür ölçekteki plânlarda gösterilmesi zorunludur. Koruma statüsü kazandırılmış alanlar ve ekolojik değeri olan alanlar, plân kararlarında kullanılamaz...

Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı veya Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili onay, izin, tevkif, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez; proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.

Çevresel Etki Değerlendirmesine tâbi projeler ve Stratejik Çevresel Değerlendirmeye tâbi plân ve programlar ve konuya ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir"; kuralına yer verilmiştir, Yasa'nın "tanımlar" başlıklı 3. maddesinde ise; **çevre**: Canlıların yaşamaları boyunca etkiledikleri ve karlılıkları olarak etkilemiş içinde buldukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortam; **çevre korunması**:

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

Çevresel de erlerin ve ekolojik dengenin tahribini, bozulmasını ve yok olmasını önlemeye, mevcut bozulmaları gidermeye, çevreyi iyile tirmeye ve geli tirmeye, çevre kirlili ini önlemeye yönelik çalı maların bütünü; **çevre kirlili i**: Çevrede meydana gelen ve canlıların sa lı ını, çevresel de erleri ve ekolojik dengeyi bozabilecek her türlü olumsuz etki; **ekosistem**: Canlıların kendi aralarında ve cansız çevreleriyle ili kilerini bir düzen içinde yürüttükleri biyolojik, fiziksel ve kimyasal sistem; **ekolojik denge**: nsan ve di er canlıların varlık ve geli melerini do al yapılarına uygun bir ekilde sürdürürebilmeleri için gerekli olan artların bütünü; **çevresel etki de erlendirmesi**: Gerçekle tirilmesi plânlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuzyöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek de erlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalı malar; **proje tanıtım dosyası**: Gerçekle mesi plânlanan projenin yerini, özelliklerini, olası olumsuz etkilerini ve öngörülen önlemleri içeren, projeyi genel boyutları ile tanıtan bilgi ve belgeleri içeren dosya olarak tanımlanmıştır.

Yukarıda anılan Anayasa ve yasa kurallarının uyu mazlı ımızın maddi çerçevesine özgü olarak de erlendirilmesinden; çevreyi geli tirmenin, korumanın ve kirlenmesini önleminin anayasal düzeyde devlete ve yurttta lara yapma ve yapmama biçiminde yükümlülükler getirdi i, bu yükümlülüklerin neler oldu u, yerine getirilmesinin yöntemleri ve aykırılıklara yönelik yaptırımların ise yasalarla belirlendi i görülmektedir. Bu çerçevede, yasanın anılan 9. maddesiyle, ilke olarak do al çevreyi olu turan biyolojik çe itlilik ile bu çe itlili i barındıran ekosistemin korunması temel alınmı , ulusal mevzuat ve taraf oldu umuz uluslararası sözle meler ile koruma altına alınarak koruma statüsü kazandırılmı alanlar ve ekolojik de eri olan hassas alanların her tür ölçekteki plânlarda gösterilmesi zorunlulu u yanında koruma statüsü kazandırılmı alanlar ve ekolojik de eri olan alanların plân kararı dı nda kullanılamayaca ı kurala ba lanmı tır.

Anılan yasal çerçevenin uygulanmasına yönelik olarak yukarıda anılan yasanın 10. maddesi uyarınca çıkarılan ve dava konusu i lemin tesis edildi i tarihte yürürlükte olan 16.12.2003 günlü Resmi Gazete'de yayımlananÇevresel Etki De erlendirme Yönetmeli i'nin29. maddesi ile yürürlükten kaldırılmı olmakla birlikte, aynı yönetmeli in geçici 1. maddesi uyarınca ba vuru tarihinde yürürlükte olması nedeniyle önümüzdeki uyu mazlık konusu i lemin dayana ını olu turan 17.07.2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Çevresel Etki De erlendirme Yönetmeli i'nin"tanımlar ve kısaltmalar" ba lıklı 4. maddesinde, "**Çevresel etki de erlendirmesi (ÇED)**: Gerçekle tirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek de erlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalı maları, ç) **Çevresel etki de erlendirmesi ba vuru dosyası**: Bu Yönetmeli in EK-

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

III'ünde yer alan Genel Formatı esas alınarak hazırlanan dosyayı, d) **Çevresel etki de erlendirmesi genel formatı**: Gerçekle tirilmesi planlanan, bu Yönetmeli in EK-I listesinde yer alan projelerin özelliklerini, yerini, olası etkilerini ve öngörülen önlemleri içeren, projeyi genel boyutları ile tanıtan Çevresel Etki De erlendirmesi ba vuru dosyası hazırlanması sırasında esas alınacak bu Yönetmeli in EK-III'ündeki genel formatı, e) **Çevresel etki de erlendirmesi raporu**: Bu Yönetmeli in EK-I listesinde yer alan veya Bakanlıkça "Çevresel Etki De erlendirmesi Gereklidir" kararı verilen bir proje için belirlenen özel formata göre hazırlanacak raporu,f) **Çevresel etki de erlendirmesi raporu özel formatı**: Çevresel Etki De erlendirmesi Raporunun hazırlanmasında esas alınmak üzere; Kapsam belirleme ve nceleme De erlendirme Komisyonu tarafından projenin önemli çevresel boyutları göz önüne alınmak suretiyle bu Yönetmeli in EK-III'ündeki proje tanıtım genel formatında belirtilen ana ba lıklar altında ele alınması gereken konuları tanımlayan formatı, **Çevresel etki de erlendirmesi olumlu kararı**: Çevresel Etki De erlendirmesi Raporu hakkında Kapsam Belirleme ve nceleme De erlendirme Komisyonunca yapılan de erlendirmeler dikkate alınarak, projenin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin, alınacak önlemler sonucu ilgili mevzuat ve bilimsel esaslara göre kabul edilebilir düzeylerde oldu unun saptanması üzerine gerçekleşme mesinde sakınca görülmedi ini belirten Bakanlık kararını, **Duyarlı yöreler**: Çevresel etkilere kar ı biyolojik, fiziksel, ekonomik, sosyal ve kültürel nitelikli özellikleri ile duyarlı olan veya mevcut kirlilik yükü çevre ve halk sa lı mını bozucu düzeylere ula tı ı belirlenen yörelerle, ülkemiz mevzuatı ve taraf oldu umuz uluslararası sözleşmeler uyarınca korunması gerekli görülen bu Yönetmeli in EK-V'inde yer alan alanları, **Etki**: Bir projenin hazırlık, in aat ve i letme sırasında ya da i letme sonrasında, çevre unsurlarında do rudan ya da dolaylı olarak, kısa veya uzun dönemde, geçici ya da kalıcı, olumlu ya da olumsuz yönde ortaya çıkması olası de i iklimleri, **Etki alanı**: Gerçekle tirilmesi planlanan bir projenin i letme öncesi, i letme sırası ve i letme sonrasında çevre unsurları olarak olumlu veya olumsuz yönde etkiledi i alanı, **Halk**: Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, Türkiye'de ikamet eden yabancılar ile ulusal mevzuat çerçevesinde bir veya daha fazla tüzel ki i veya bu tüzel ki ilerinin birlik, organizasyon veya grupları, **İlgili halk**: Gerçekle tirilmesi planlanan projeden etkilenen veya etkilenmesi muhtemel olan halktanımlarına yer verilmi ; yönetmeli in 7 ve izleyen maddelerinde "çevresel de erlendirme uygulama yöntemi" düzenlenmi ; yönetmeli i EK-IV'ünde ise;ülkemiz mevzuatı uyarınca korunması gerekli alanlar arasında, "3573 sayılı Zeytincili in Islahı ve Yabanilerinin A ılatırılması Hakkında Kanunda belirtilen alanlar" **duyarlı yöreler arasında** sayılmı tır.

Uyu mazlı ımızın maddi çerçevesi ve yukarıda anılan yasa ve yönetmelik kuralları; dava konusu kararın konusu projenin çevresel etkileri bakımından etki alanında bulunan alanda yer alan zeytinlik alanlarının hukuksal durumunun, Ç.E.D. süreci ve alınan kararlara yönelik hukuksal etkilerinin incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Bu çerçevede, 3573 sayılı Zeytincili in Islahı ve Yabanilerinin A ılatırılması

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

Hakkında Kanununun 17.maddesinin 1.fıkrasında; "Devlet, zeytinciliğin ıslahı, yeni zeytin dikim alanlarının tespiti, zeytin dikim ve yetiştirilmesinin tevki ile verimin artırılması, hastalık ve zararlılarla mücadele ile ürün elde etmekte masrafları azaltıcı araç ve gereçlerin imal ve ithalinde gerekli kolaylıkların sağlanması." hükmü, 20.maddesinde ise; "Zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalara en az 3 kilometre mesafede zeytin yağı fabrikası hariç zeytinliklerin vegetatif ve generatif gelişmesine mani olacak kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez. Bu alanlarda yapılacak zeytin yağı fabrikaları ile küçük ölçekli tarımsal sanayi işletmeleri yapımı ve işletilmesi Tarım ve Köylere İleri Bakanlığı'nın iznine bağlıdır.

Zeytincilik sahaları daraltılamaz. Ancak, belediye sınırları içinde bulunan zeytinlik sahalarının imar hudutları kapsamı içine alınması hâlinde altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapılaşma, zeytinlik alanının % 10'unu geçemez. Bu sahalardaki zeytin ağaçlarının sökülmesi Tarım ve Köylere İleri Bakanlığı'nın fenni gerekçeye dayalı iznine tabidir. Bu iznin verilmesinde, Tarım ve Köylere İleri Bakanlığı'na bağlı ara tırma enstitülerinin ve mahallinde varsa ziraat odasının uygun görüşü alınır. Bu hâlde dahi kesin zaruret görülmeyen zeytin ağacı kesilemez ve sökülemez. Zinsiz kesenler veya sökenlere ağaç başına altmış Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bu Kanunun yayımından önce zeytinlik alanlarına ilişkin kesinleşmiş imar planları geçerlidir." kuralı yer almıştır.

Diğer yandan, dava konusu Ç.E.D. Olumlu kararının alındığı ve Ç.E.D. sürecinin işletildiği dönemde yürürlükte olan Zeytinciliğin İslahı ve Yabancılarının Aklatılmasına Dair Yönetmeliğin "Amaç" başlıklı 1.maddesinde; "Bu Yönetmelik; ekolojik yönden uygun bölgelerde ve zeytin yetiştiriciliğine elverişli sahalarda zeytinlik kurulmasını sağlamak, **mevcut zeytinliklerde** ürünün miktar ve kalitesini yükseltmek ve maliyeti düşürmek, birim alandaki verimi artırmak, zeytin yağı ve sofralık zeytin işletmelerindeki teknolojik yapıyı günün koşullarına uygun hale getirmek üzere gerekli teknik, ekonomik, ticari ve sosyal tedbir ve organizasyonları sağlamak amacıyla hazırlanmıştır." kuralı yer alırken, 3.4.2012 tarihli ve 28253 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Değişiklik Yönetmeliğinin 1. maddesi ile "Tanımlar" başlıklı 4.maddeye; "**Zeytinlik Saha:** Orman sınırları dışında bulunan ve Devletin hüküm ve tasarrufunda olan yabancı zeytinlik, antepfıstığı ve harnupluklar ve her nevi sakız çeşitleri veya ahıs arazisi olan tapuda bu şekilde kayıtlı sahalardan oluşan **en az 25 dekarlık alan**" ibaresi eklenmiş, 2.maddesi ile ise 23.madde;"Zeytinlik sahaları içinde ve bu sahalara en az üç kilometre mesafede zeytin ağaçlarının bitkisel gelişimini ve çoğalmalarını engelleyecek kimyevi atık, toz ve duman çıkaran tesis yapılamaz ve işletilemez. Bu alanlarda yapılacak zeytin yağı fabrikaları ile küçük ölçekli tarımsal işletmelerin yapımı ve işletilmesi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın iznine bağlıdır. Ancak; alternatif alan bulunmaması ve Çevresel Etki Değerlendirme Raporu (ÇED)'na uygun olması, bitkilerin vegetatif ve generatif gelişimine zarar vermeyeceği

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

Bakanlık ara tırma enstitüleri veya üniversiteler tarafından belirlenmesi durumunda; a) Jeotermal kaynaklı teknolojik sera yatırımları, b) Bakanlıklarca (De i ik ibare: RG-12/4/2012-28262) kamu yararı kararı alınmı plan ve yatırımlar, c) Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisleri, ç) İlgili Bakanlıkça (De i ik ibare: RG-12/4/2012-28262) kamu yararı kararı alınmı madencilik faaliyetleri petrol ve do al gaz arama ve i letme faaliyetleri, d) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, için, yukarıda belirtilen faaliyetlerde bulunmak isteyenler, ilgili Bakanlıkların onaylı belgeleri ile mahallin en büyük mülki amirine ba vurur. Müracaat sahibi, çevrede olu abilecek ÇED raporu ile belirlenmi zararları önleyecek tedbirleri almak ko ulu ve dikim normlarına uygun, e de er büyüklükte il/ilçe müdürlü ünçe uygun görülecek alanda zeytin bahçesi tesis eder. Olumsuz cevap ba vuru sahibine yazı ile tebli edilir. zin alınmaksızın yapılan faaliyetlerin yürütülmesi yetkililerce men edilerek, umumi hükümlere göre kanuni takibat yapılır.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından de erlendirilerek karara ba lanır. " ekinde düzenlenmi tir.

Ancak, Danı tay dari Dava Daireleri Kurulunun 20.06.2013 günlü, YD tiraz No:2013/157 sayılı kararı ile; 3573 sayılı Kanunun zeytinlik alanları korumaya, iyile tirmeye ve yeni zeytinlik alanlar kurmaya yönelik hükümleri gere i zeytinlik alanların daraltılması, küçültülmesi mümkün olmadı ndan ve Kanunda bir alanın zeytinlik saha olarak saptanabilmesi için asgari bir büyüklük artı getirilmedi inden, Kanunun lafzına ve ruhuna aykırı olarak, Kanun metninde olmayan bir sınırlama getirdi i görülen Zeytincili in Islahı, Yabanilerinin A ılatılmasına Dair Yönetmeli in dava konusu edilen 4. maddesindeki "zeytinlik saha" tanımında hukuka uyarlık bulunmadı ı gibi; 3573 sayılı Kanunun geneline yaygın koruyucu hükümler de dikkate alındı nda, zeytinlik sahalarda ve bu sahalara üç kilometre mesafede zeytinya ı fabrikası ve küçük ölçekli tarımsal sanayi i letmeleri dı nda kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran bir tesisin yapılması mümkün olmadı ı, kaldı ki, 3573 sayılı Kanunda Yönetmeli in 23. maddesinde sayılan tesislere belli artlar altında dahi izin verilebilece i yönünde hiçbir hükme yer verilmedi i, bununla birlikte, zeytinlik alanların daraltılamayaca ı yönündeki hükme istisna olarak gösterilen belediye sınırları içinde bulunan zeytinlik sahalarının imar hudutları kapsamı içine alınması hâlinde altyapı ve sosyal tesisler dahil toplam yapıla manın zeytinlik alanının %10'unu geçemeyece i hükmü de dikkate alındı nda; elektrik üretim tesisi, petrol ve do algaz arama i letmeleri gibi büyük ölçekli tesislerin anılan yapıla ma oranını ne ekinde sa layaca ı da açıklanabilir olmaktan uzak oldu u, sonuç olarak, Yönetmeli in 23. maddesinin de, Yönetmeli in temel aldı ı Kanun hükümlerini a an ve Kanunun gözetti i koruma amacına aykırı hükümler içerdi i gerekçesine yer verilerek anılan Yönetmeli in 4. maddesinde yer alan "Zeytinlik Saha" tanımının ve 23. maddesinin yürütmesidurdurulmu tur.

Dava dosyasında yer alan bilgi ve belgelerin incelenmesinden, davalı yanında davaya katılan irketin "Manisa li Soma İçesi Yırca Köyü yakınlarında gerçekte tirilmesi planlanan "Soma Kolin Termik Santrali (Kül Depolama Sahası, Kömür Depolama Sahası, Kireç Oca ı,

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

Kömür Ocakları, Hazır Beton Santrali, Kırma Eleme Yakma Tesisi; 3 x 150 MWe/1.198,4MWt Projesi" tanıtım dosyasını 31.12.2012 tarihinde davalı bakanlı a sundu u, bunun üzerine Çevresel Etki De erlendirme sürecinin ba latıldı ı,22.01.2013 tarihinde halkın katılımı toplantısının yapıldı ı, 12.02.2013 tarihinde özel format belirlendi i, bu formata göre hazırlanan Ç.E.D. Raporu'nun 24.06.2013 tarihinde davalı Bakanlı a sunuldu u, komisyon tarafından rapor incelenerek nihai Ç.E.D. Raporu olarak kabul edildi i, nihai raporun da yatırımcı irket tarafından 18.07.2013 tarihinde verildi i, nihai Ç.E.D. Raporu üzerinde yapılan de erlendirmeler sonucunda 17.03.2014 tarihinde dava konusu "Ç.E.D. Olumlu" kararının alındı ı anla ılmaktadır.

Olayda, dava konusu Ç.E.D. Olumlu kararının dayana ı olan ve bir örne i CD olarak dava dosyasına sunuldu u görülen "Soma Kolin Termik Santrali (Kül Depolama Sahası, Kömür Depolama Sahası, Kömür Hazırlama ve lave Stok Sahası, Kömür Ocakları, Hazır Beton Santralleri, Kolo lu 1, Kolo lu 2 Göletleri ve zale Hatları Nihai Çevresel Etki ve De erlendirme Raporu" incelendi inde, proje sahasının yaklaşık 28.487.589,13 m2 oldu u, bu sahada tesisi dü ünülen termik santral alanında yaklaşık 110 parselin bulundu u,büyük bir bölümünün tescil kayıtlarında "zeytinlik-tarla" olarak tanımlandı ı, raporda ve hazırlık sürecinde parsellerin yukarıda anılan ve yürütmesi durdurulan Zeytincili in Islahı ve Yabanilerinin A ılatılmasına Dair Yönetmeli in4 ve 23. maddelerinde 2012 yılında yapılan de i iklik kurallarına dayanılarak bu zeytinlik alanların de erlendirildi i ve yeni yapılacak olan tesisin zaten mevcut Soma Termik Santrali'ne de 800-1000 metre uzaklıkta oldu unun belirtildi i, Ç.E.D. sürecinde de ilgili idarelerle yapılan yazı maların da yürütmesi durdurulan yönetmelik kuralları kapsamında yapıldı ı, proje alanının önemli bir kısmının zeytinlik alanlardan olu tu u, bu alanların da Ç.E.D. sürecinde "duyarlı yöreler" kapsamında de erlendirilmesi gerekti i, bu kapsamda Ç.E.D. Raporu'nun 114. sayfasında proje alanında "zeytin ekosistemi" ile "termik santralin etkile imlerinin" de erlendirildi i, sonrasında termik santralin depolanacak kömür, komürün yakılması sonrası olu acak kül ve SO2'nin etkilerinin irdelendi i, bu haliyle projenin çevresinde toz, duman ve kül olu turacak bir i leyi i öngördü ü, dava konusu i lemden sonra proje alanındaki ta ınmazların "acele kamula tırılmasına" yönelik olarak alınan Bakanlar Kurulu kararına kar ı açılan davada, Danı tay Altıncı Dairesi'nin 16.12.2014 tarih, E: 2014/7272, K: 2014/8748 sayılı kararı ile "...uyu mazlı ın termik enerji santrali kurulması planlanan ve acele kamula tırmaya konu edilen alanın, 3573 sayılı Yasa kapsamında kalması ve bu kullanım amacı dı ında kullanılmasına izin verilmemesine kar ın; kamu yararı kararı alınmak ve Bakanlar Kurulunca aceleli i yolunda dava konusu karar alınmak suretiyle ta ınmaz mallara el konulmasından kaynaklandı ı belirtilerek; acele Kamula tırmaya konu ta ınmazların yer aldı ı alanın, ilgili idare tarafından, 3573 sayılı Zeytincili in Islahı, Yabanilerinin A ılatılmasına Hakkında Kanun ve bu Kanunda de i iklik yapan 4086 sayılı Kanun kapsamında de erlendirilerek, termik enerji santral yapımı amacıyla anılan Yasanın 20. maddesi uyarınca tarım dı ı amaçla kullanılmasına söz konusu alanda kamu yararı kararı alınarak acele kamula tırma yoluna

T.C.

MAN SA

1. DARE MAHKEMES

ESAS NO : 2014/1079

gidilmesine olanak bulunmadı 1..." gerekçesi ile acele kamula tırmaya ili kinBakanlar Kurulu kararında hukuka uyarlık görülmeyerek "iptal" kararı verildi i görülmektedir.

Bu durumda, 3 adet dola ımlı akı kan yataklı kazan, 3 adet elektrostatik çöktürücü, fanlar, 1 adet baca, desülfürizasyon sistemi, alt sahası, buhar kazanı, kömür depolama sahası ve kömür besleme sistemleri, uçucu ve taban külü siloları, so utma kulesi ile 1 adet buhar türbini, jeneratörden olu an termik santralin kurulaca ı, büyük bir kısmı zeytinlik alanlardan olu an alan üzerinde ve bu sahalara en az 3 kilometre mesafede3573 sayılı Yasa'nın anılan 20. maddesi uyarınca zeytinya ı fabrikası hariç zeytinliklerin vegatatif ve generatif geli mesine mani olacak kimyevi atık bırakan, toz ve duman çıkaran tesis yapılmasına ve i letilmesine yasal olanak bulunmadı ından, dayanak Ç.E.D. Raporu ve ekleri incelendi inden bu yasak kapsamında çevresel etkileri olan tesisin zeytinlik alanda kurulmasına olanak tanıyacak olan dava konusu "Çevresel Etki De erlendirmesi Olumlu" kararında, "konu" yönünden hukuksal uyarlık bulunmamaktadır.

Di er yandan; her ne kadar tek ba ına etkili sonuçlar do urması olana ı bulunmamakla birlikte, dava konusu kararının hukuksal niteli i, konusu projeye ili kin olarak alınacak izinler ve bu izinler kapsamında yürütülecek i ve i lemlere temel olu turması gözönünde bulunduruldu unda, yürütülmesi durumunda giderilmesi güç zararlara neden olabilece inin de kabulü gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle; hukuka aykırılı ı açık olan dava konusu i lemin; uygulanması halinde telafisi güç zararlar do abilece inden 2577 Sayılı Kanunun 27.maddesi uyarınca teminat alınmaksızın **yürütmesinin durdurulmasına**, 2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanununa 6545 sayılı Kanununun 18. maddesiyle eklenen " **vedi yargılama usulü**" ba lıklı 20/A maddesinin2. bendinin (e) alt bendi uyarınca itiraz yolu kapalı olmak üzere; 20/03/2015 tarihinde oybirli iyle karar verildi.

Ba kan
TARIK ÖZD REK
38052

Üye
EMRE TAN
97702

Üye
YILMAZ GÜLEÇ
165733